

ACTIEPLAN
KLIMAAT & ENERGIE
2021 - 2024

Inhoudsopgave Actieplan Klimaat & Energie 2021-2024

1. Inleiding

2. Ambitie en duurzame ontwikkelingen

2.1 Ambitie

2.2 Duurzame ontwikkelingen

3. Wat gaan we doen?

3.1 Duurzame acties

3.2 Duurzame kansen

4. Financiën

4.1 Matrix

5. Monitoring en communicatie

5.1 Monitoring

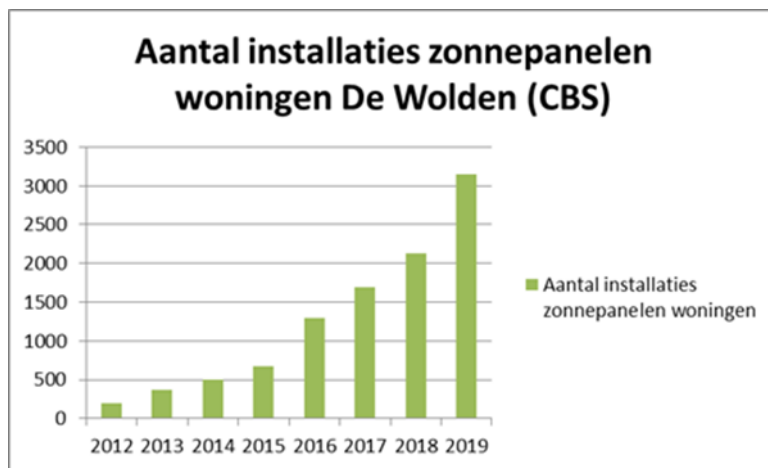
5.2 Communicatie

BIJLAGE Samenvatting proces: opbrengsten en aanbevelingen

1. Inleiding

Gemeente De Wolden scoort goed in de Duurzaamheidsindex van Nederland (DiNG) van Vattenfall. In [deze](#) index staat De Wolden op een gedeelde vijfde plek van meest duurzame gemeenten. De score is gebaseerd op het percentage huishoudens met zonnepanelen, het aantal ISDE-aanvragen (Investeringsubsidie duurzame energie, tegemoetkoming bij de aankoop van zonneboilers en warmtepompen) binnen de gemeente en de mate waarin tuinen versteend zijn. De score laat zien dat onze inwoners actief bezig zijn met verduurzaming en het klimaat. Ook partijen als woningcorporatie Actium hebben bijgedragen aan de goede score van De Wolden.

Met het vorige Actieplan Klimaat & Energie hebben we belangrijke stappen gezet in de verduurzaming van de gemeente. Dit blijkt ook uit onze positie in de Duurzaamheidsindex van Nederland. Kijkend naar de input van één van de indicatoren (het percentage huishoudens met zonnepanelen), is te zien dat de laatste jaren grote stappen zijn gezet.

We vinden het belangrijk in de komende jaren nog meer stappen te zetten, zodat De Wolden bij de meest duurzame gemeenten blijft horen. Gemeente De Wolden blijft zich inzetten op de pijlers vanuit het oude Actieplan: energie besparen, energie opwekken en het goede voorbeeld geven als gemeente.

De gemeente wil haar doelstellingen rond klimaat, duurzaamheid en energie vlot, efficiënt en op maat realiseren. Om in te kunnen spelen op ontwikkelingen in de samenleving en uitvoering te geven aan onze besparingsopgave is het Actieplan geactualiseerd.

Het vernieuwde Actieplan Klimaat & Energie 2021 - 2024 is tot stand gekomen door input vanuit verschillende sessies met de raad en inwoners en een inventarisatie door Noordtij, die van oktober 2019 tot februari 2020 liep (zie bijlage 1 voor een samenvatting van dit proces). Vanuit dit proces kwamen drie thema's naar voren waarop meer aandacht nodig is vanuit de gemeente:

- A. Het goede voorbeeld geven als gemeente.
- B. Toegankelijke financieringsmogelijkheden voor energiebesparing en -opwekking.
- C. Het ondersteunen van lokale (duurzaamheids)initiatieven.

Vanuit de gesprekken met de lokale initiatieven en dorpsbelangen zijn nog twee speerpunten, met daarbij de bijbehorende rollen en verwachtingen, naar voren gekomen:

het informeren, het consequent uitdragen van de boodschap en de urgentie delen en het voorlichten en ondersteunen van lokale initiatieven en dorpsbelangen. Hier gaan we als gemeente ook op inzetten.

2. Ambitie en duurzame ontwikkelingen

2.1 Ambitie

In 2030 willen we in De Wolden 70% van de elektriciteitsvraag duurzaam opwekken (100% in 2040) en 100% groen gas in het gasnetwerk.

Om handelingsperspectief te bieden als gemeente, is het voor inwoners en ondernemers van belang te weten wat stip op de horizon is: aan welke ambitie werken we gezamenlijk in De Wolden? Voor de gemeente is het belangrijk de onduidelijkheid over mogelijkheden en ambities weg te nemen en een heldere en consistente boodschap uit te dragen.

In het Actieplan Klimaat & Energie 2017-2021 was het uitgangspunt voor de ambitie van gemeente De Wolden de Drentse Energiedeal uit 2016. Met de Drentse Energiedeal hebben de Drentse overheden de ambitie uitgesproken dat elke inwoner van Drenthe in 2040 energieneutraal woont.

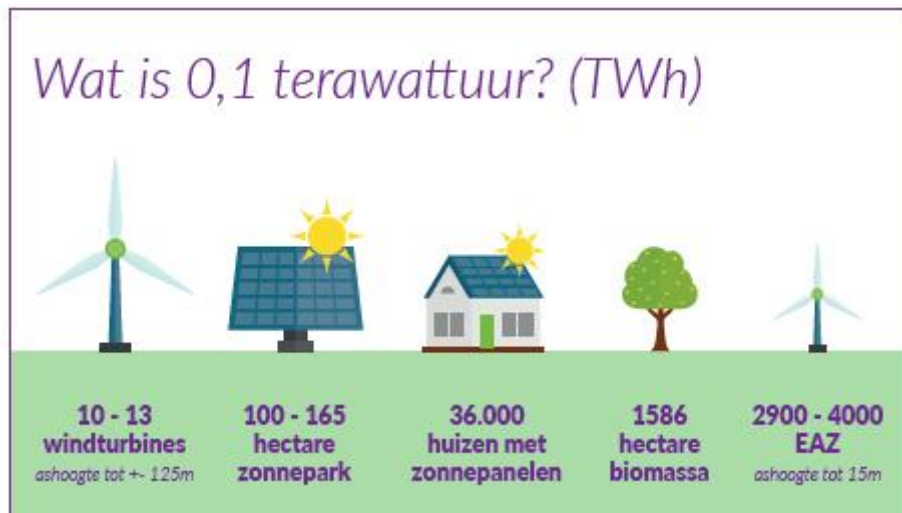
Duurzame warmte

Om energieneutraal te kunnen wonen, moet het gehele energieverbruik verduurzaamd worden, zowel het elektriciteitsverbruik als het gasverbruik voor warmte. Met betrekking tot de duurzame invulling van de warmtevraag heeft gemeente De Wolden in 2018 de Intentieverklaring Duurzaam gas ondertekend samen met RENDO en N-TRA. Doel van deze verklaring is om tot een strategie te komen om in 2030 evenveel duurzaam gas te produceren als dat er aan gas wordt afgenomen. Oftewel om te komen tot 100% groen gas in het gasnet binnen de gemeente. Om de 100% te behalen zal er niet alleen aan het aanbod van groen gas gewerkt moeten worden, maar is ook besparing op het verbruik nodig. Voor De Wolden houdt deze besparing in dat we van een verbruik van bijna 25,5 miljoen m³ in 2017 naar een verbruik van ruim 22,5 miljoen m³ in 2025 en uiteindelijk een verbruik van ongeveer 21 miljoen m³ in 2030 toewerken. Dit is een besparing van bijna 20 procent. Voor het onderdeel 'besparen' regelt N-TRA capaciteit vanuit Buurkracht om inwonersinitiatieven te kunnen ondersteunen. Ook voor het onderdeel 'opwekken' zijn lokale initiatieven uitgangspunt. We werken samen vanuit de slogan 'lokaal produceren, consumeren en profiteren'. De intentieovereenkomst wordt momenteel uitgewerkt in een plan van aanpak.

Duurzame elektriciteit

Voor het duurzaam invullen van de elektriciteitsvraag wordt in Drenthe samengewerkt aan een Regionale Energiestrategie (RES). De ambitie die er lag vanuit de Drentse Energiedeal verbreden we naar de gehele gebouwde omgeving, waardoor de ambitie overeenkomt met de uitgangspunten van de RES en het Klimaatakkoord. Dit betekent dat de nieuwe ambitie van gemeente De Wolden is om in 2040 een energieneutrale gebouwde omgeving te hebben. Dit betekent dat we, naast het volledig verduurzamen van de warmtevraag in 2030, in 2040 de elektriciteitsvraag 100% duurzaam willen invullen. Op basis van het Klimaatakkoord en de RES-doelstelling is een tussendoel geformuleerd voor 2030: 70% opwek van duurzame elektriciteit in 2030. Voor 2030 betekent dit een ambitie van 0,1 Terawattuur (TWh). Voor 2040 zou dit op dit moment betekenen dat er 0,14 TWh aan elektriciteit opgewekt moet worden. Dit is echter afhankelijk van de ontwikkeling van de elektriciteitsvraag.

De nieuwe ambitie, inclusief tussendoel, van gemeente De Wolden kan als volgt samengevat worden: In 2030 willen we in De Wolden 70% van de elektriciteitsvraag duurzaam opwekken (100% in 2040) en 100% groen gas in het gasnetwerk.

2.2 Duurzame ontwikkelingen

Het Actieplan Klimaat & Energie 2021 – 2024 is gericht op duurzame actie en is de paraplu waaronder we onze acties inzetten. Het Actieplan vormt ook ons uitgangspunt bij deelname in verschillende overleggen en netwerken en overige kansen die we in de toekomst aangereikt krijgen. Gemeente De Wolden werkt niet alleen aan concrete acties, ook op andere vlakken werken we aan de energietransitie en aan de verduurzaming van De Wolden. Deze duurzame ontwikkelingen dragen bij aan de duurzaamheidspijlers vanuit het Actieplan. Het zijn langlopende processen die bepalend zijn voor de vormgeving van de energietransitie binnen de gemeente. Onder de duurzame ontwikkelingen, zoals hieronder benoemd, vallen weer andere activiteiten.

Regionale Energiestrategie (RES)

In de RES werken we samen met onze inwoners en stakeholders aan onze ambities op het gebied van grootschalige elektriciteitsopwekking. In juli 2021, bij de vaststelling van de RES 1.0, moet er meer duidelijkheid zijn over waar we in De Wolden wel of geen ruimte zien voor grootschalige opwek en onder welke voorwaarden (ruimtelijk en participatie) projecten gerealiseerd moeten worden. De ambities voor klimaat, duurzaamheid en energie worden de komende periode nader ingevuld binnen het proces van de Toekomstvisie. Dit gaat via participatie met stakeholders (intern en extern) en inwoners en moet leiden tot een gedragen visie.

Het gehele RES-traject kent een doorlooptijd tot 2030. Op 1 januari 2025 behoren de te realiseren projecten te zijn vergund, zodat deze projecten nog in aanmerking kunnen komen voor de SDE++ in 2025 en voor 2030 gerealiseerd kunnen worden. De RES wordt in een cyclus van 2 jaar geactualiseerd.

Transitievisie Warmte (TVW)

In de Transitievisie Warmte beschrijven we hoe en in welke volgorde alle dorpen en wijken onafhankelijk van aardgas kunnen worden gemaakt. De eerste bouwstenen voor deze visie zijn gelegd. In de komende periode wordt de Transitievisie Warmte verder vormgegeven met onze inwoners en stakeholders en wordt gewerkt aan de eerste wijkuitvoeringsplannen. In 2021 moet de Transitievisie Warmte worden vastgesteld en moet duidelijk zijn welke wijken of dorpen voor 2030 van het aardgas af kunnen en hoe we dit gaan doen.

Groen gas

De gemeente en RENDO en N-TRA werken aan een plan van aanpak over het realiseren

van 100% groen gas in De Wolden in 2030. Hoewel dit plan van aanpak nog niet af is, wordt er al gewerkt aan de invulling van de ambitie, omdat we kansen willen benutten. Samen met stakeholders is in 2019 een verkenning gestart naar geschikte locaties van de NAM voor het produceren van groen gas en opwekken van elektriciteit. Er wordt ook gekeken naar mogelijkheden om aan te sluiten op het huidige gas- en elektriciteitsnet, waarvoor voorzieningen aanwezig zijn op en nabij de huidige en voormalige NAM-locaties. In 2020 is hier een vervolg aan gegeven door middel van een versnellingskamer.

3. Wat gaan we doen?

3.1 Duurzame acties

Het Actieplan is gericht op duurzame actie. Er lopen al veel activiteiten en vanuit het doorlopen proces dat kort is beschreven in de inleiding en uitgebreider in de bijlage is gebleken dat meer inzet nodig is op bepaalde thema's: het stimuleren van alle inwoners, het ondersteunen van lokale (duurzaamheids)initiatieven en het goede voorbeeld geven als gemeente. De eerste twee thema's vallen onder de pijlers 'Energie opwekken' en 'Energie besparen', de laatste onder de bestaande pijler 'Het goede voorbeeld geven als gemeente'. Dezelfde pijlers blijven centraal staan om te komen tot onze stip op de horizon. Onderstaand volgt een overzicht van duurzame activiteiten.

In het **lichtgroen** worden de pijlers weergegeven, in het **donkergroen** de thema's waar vanuit het doorlopen proces extra aandacht voor nodig is. Onder de thema's vallen ook activiteiten die op dit moment al lopen. Het thema 'Het goede voorbeeld geven als gemeente' is gelijk aan een pijler vanuit het oude Actieplan. In het overzicht is een aantal activiteiten **vetgedrukt**. Deze activiteiten komen terug in het hoofdstuk Financiën, omdat een deel van deze activiteiten doorloopt of nieuw is en er dus budget benodigd is.

Actieplan Klimaat & Energie 2021 - 2024			
Duurzame acties	Stimuleren van alle inwoners	Onder steunen van lokale (duurzaamheids)initiatieven	Het goede voorbeeld geven als gemeente
Energie besparen	Verzilverlening Stimuleringslening Zonnelening Duurzaamheidssubsidie starters Energiescans door energiecoaches RRE	Communicatiepakket Opleiding energiecoaches Prof. inzet Ondersteuning GCZWD Subsidie / ondersteuning lokale initiatieven Inzet energie-regisseur	Duurzaam gedrag SWO Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) Verduurzamen gemeentelijke gebouwen*
Energie opwekken		Communicatiepakket Ondersteuning GCZWD Subsidie / ondersteuning lokale initiatieven Inzet energie-regisseur*	Verduurzamen gemeentelijke gebouwen

Hieronder volgt een korte beschrijving van de activiteiten.

Stimuleren van alle inwoners

Verzilverlening en stimuleringslening

Vanuit het project Lang zult u wonen is initiatief genomen voor de stimuleringslening en de verzilverlening. De stimuleringslening is voor zowel particulieren als huurders bedoeld. Met de lening kan de woning verbeterd of energiezuiniger worden gemaakt. De verzilverlening is alleen voor particuliere woningeigenaren. Met deze lening kunnen woningeigenaren hun woning veilig, comfortabel en duurzaam maken, zodat ze zo lang mogelijk in hun woning kunnen blijven wonen.

Zonnelening

Onder het Actieplan Klimaat & Energie 2017 – 2021 zijn ruim 220 zonnelingen verleend aan particuliere woningeigenaren. We zetten de komende periode vanwege dit succes nogmaals in op deze lening.

Duurzaamheidssubsidie starters

Deze subsidie komt vanuit het Woonplan en voorziet in een behoefte bij starters. Het budget is uitgeput. We stellen € 20.000 beschikbaar vanuit het Actieplan Klimaat & Energie.

Energiescans door energiecoach

De gratis energiescan vanuit Gebouwen Inspectie Nederland B.V. door middel van EPA-adviseurs die een bezoek brengen aan geïnteresseerde inwoners wordt dit najaar geëvalueerd. Vanuit de RRE is het de bedoeling om vijf vrijwillige energiecoaches op te leiden. We willen in aanvulling daarop vanuit gemeentelijk budget nog meer energiecoaches opleiden (20 energiecoaches). Deze opgeleide energiecoaches worden vervolgens ingezet voor gratis scans voor particulieren. Vervolgens zal wel gekeken moeten worden of dit aan de vraag van onze inwoners voldoet.

RRE

Drentse woningeigenaren hebben vanaf september 2020 de mogelijkheid om met een digitaal voucher energiebesparende producten aan te schaffen. Ook kunnen zij een vergoeding ontvangen voor het optimaliseren van de verwarmingsinstallatie. Daarnaast worden allerlei activiteiten georganiseerd om woningeigenaren te stimuleren maatregelen te nemen. Gemeente De Wolden heeft onder andere een collectieve inkoopactie voor verduurzamingsmaatregelen aangevraagd. Vanuit het Drentse Energieloket wordt tevens een Warmtetour georganiseerd, waarbij het Drents Energieloket met een wagen wijken en dorpen aandoet om inwoners te informeren en te stimuleren.

Ondersteunen van lokale (duurzaamheids)initiatieven

Communicatiepakket

Vanuit de lokale initiatieven en dorpsbelangen kwam een duidelijke wens naar voren voor heldere communicatie vanuit de gemeente: het informeren, het consequent uitdragen van de boodschap en de urgentie delen en het voorlichten en ondersteunen van lokale initiatieven en dorpsbelangen. We gaan aan de slag met een communicatieplan (zie 5. Monitoring en Communicatie). Het voorlichten van initiatieven en dorpsbelangen wordt gedaan met een communicatie/voorlichtingspakket, waarmee zij informatie kunnen doorzetten naar de lokale inwoners.

Opleiding energiecoaches

Zie Energiescans onder 'Stimuleren van alle inwoners'.

Professionele inzet

Lokale initiatieven hebben professionele ondersteuning nodig vanuit de gemeente. Het faciliteren vanuit de gemeente zit niet alleen in geld of capaciteit, ook (juist doorverwijzen naar) kennis is belangrijk, zoals we in het traject van de proeftuinaanvraag van energieKansen hebben gedaan.

Ondersteuning Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe

RENDO en gemeente De Wolden willen graag met relevante partijen een efficiënt werkmodel ontwikkelen om de energietransitie te realiseren. GCZWD is gevraagd om de mogelijkheden te onderzoeken hoe dit organisatorisch te ondersteunen. GCZWD gaat de lokale initiatieven administratief ondersteunen en onderhoudt contacten met de deelnemende partijen.

Subsidie/ondersteuning lokale initiatieven

De gemeente heeft budget voor het ondersteunen en op gang brengen van lokale activiteiten en processen. In 2021 wordt er €10.000 gereserveerd voor dit doel, vanaf €20.000. We blijven hierop inzetten.

Inzet energieregisseur

De gemeentelijke energieregisseur vormt een belangrijke schakel tussen lokale initiatieven, de gemeente en andere partijen en stakeholders.

Het goede voorbeeld geven als gemeente

Duurzaam gedrag SWO

Uit gesprekken met medewerkers en een online peiling onder medewerkers kwam naar voren dat het onderwerp Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) nog niet bekend is bij alle medewerkers. Het is van belang dit signaal op te pakken en kennis en informatie te delen over dit onderwerp. Verschillende afdelingen kopen al in vanuit dit uitgangspunt en het zou goed zijn om de goede voorbeelden intern met elkaar te delen. Het goede voorbeeld geven als gemeente op het gebied van duurzaam gedrag zit ook in het aannemen van een andere houding richting 'alledaagse dingen', bijvoorbeeld het printen van papier.

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)

Met het Actieplan Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) richt de gemeente zich bij de inkoop op de 3 P's: People, Planet en Profit. We willen door middel van inkoop bijdragen aan een duurzame samenleving. Er zijn al mooie resultaten geboekt. De komende jaren gaat het wagen- en machinepark van de Samenwerkingsorganisatie (SWO) alleen duurzame HVO 100 tanken in plaats van reguliere diesel. De komende jaren neemt de gemeente daarnaast groene stroom af.

Verduurzamen gemeentelijke gebouwen

De laatste jaren zijn al mooie stappen gezet in het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen. Het gemeentehuis bijvoorbeeld wordt BENG. In de komende periode blijven we kijken naar mogelijkheden om onze gebouwen te verduurzamen.

3.2 Duurzame kansen

We houden continu nieuwe trends en ontwikkelingen in de gaten en zullen daar op inspringen wanneer noodzakelijk en wanneer het past onder het Actieplan. Op

verschillende vlakken worden al kansen verwacht waar we als gemeente op willen inspringen.

Onderzoeken toegankelijke financieringsmogelijkheden

Na onderzoek is gebleken dat er te veel financiële en juridische risico's kleven aan de invoering van de Gemeentelijke VerduurzamingsRegeling (GVR), de aanpak van De Woonpas B.V. met het inzetten van de baatbelasting. Een aantal gemeenten gaat wel aan de slag met dit concept. In de toekomst kan vanuit die gemeentelijke pilots blijken dat de risico's meevallen, waardoor de GVR mogelijk wel een optie kan zijn in De Wolden.

In de komende periode zullen aanvullende mogelijkheden verkend worden om verduurzaming mogelijk te maken voor de doelgroep die niet in aanmerking komt voor de huidige regelingen.

Een interessante optie als aanvulling op de huidige financiële regelingen voor verduurzaming is de maatwerkfinanciering binnen het Warmtefonds. Op dit moment is het Warmtefonds alleen operationeel voor reguliere kredieten. Er wordt gewerkt aan een "zachte" kredietvariant binnen het Warmtefonds, gebaseerd op draagkracht. Dit biedt kansen voor inwoners die op dit moment niet in aanmerking komen voor financiering. Deze kredietvariant is echter in eerste instantie alleen beschikbaar voor inwoners van wijken die de status van een Proeftuin Aardgasvrije Wijk hebben. Vanuit De Wolden blijven we scherp kijken naar de ontwikkeling van het Warmtefonds. Het Warmtefonds zal met de uitwerking van wijkaanpakken vanuit de Transitievisie Warmte richting 2030 voor steeds meer inwoners een optie worden. Ook in Drents verband is 'energiearmoede' een belangrijk onderwerp.¹ Binnen de Expeditie naar Energieneutraal Wonen in Drenthe willen de gemeenten de komende periode een onderzoek doen naar energiearmoede in Drenthe, omdat betaalbaarheid een van de grootste uitdagingen is binnen de energietransitie.

Provincie Drenthe

De [energietransitie-agenda](#) van de provincie Drenthe richt zich specifiek op nieuwe vormen van energie en zet in op de speerpunten gebouwde omgeving, MKB en industrie, hernieuwbare energie, het energiesysteem van de toekomst en communicatie. De agenda biedt De Wolden kansen op veel vlakken. De provincie gaat voor een woonlastenneutrale energietransitie door naar passende financieringsmogelijkheden te kijken. De provincie werkt ook, samen met het ministerie van EZK, aan een ontwikkelingsfonds voor energiecoöperaties. Hiermee kunnen de coöperaties de hoge risico's in het voortraject afdekken. Het gaat om ontwikkelkapitaal en dekking van eigen vermogen waarvoor de energiecoöperaties nog niet bij de banken terecht kunnen. De provincie ondersteunt daarnaast de verdere professionalisering van lokale energie-initiatieven in Drenthe. Voor andere kansen verwijzen we naar de energietransitie-agenda van de provincie.

De provincie blijft inzetten op de Expeditie naar Energieneutraal Wonen in Drenthe. De regionale samenwerking binnen deze expeditie zal kansen bieden om de energietransitie te versnellen.

Drentse Energie Organisatie (DEO)

De Drentse Energie Organisatie (DEO) financiert duurzame energieprojecten. DEO

¹ Een gangbare norm ter indicatie van energiearmoede is dat meer dan 10% van het besteedbaar inkomen aan energie wordt besteed. In veel gevallen is dit bij huishoudens met een lager inkomen. Volgens HIER opgewekt dreigt het aantal Nederlanders dat nu in energiearmoede leeft fors te stijgen als alle huishoudens straks van het aardgas af moeten.

ontwikkelt nieuwe regelingen en helpt bedrijven en initiatieven ook door middel van kennis. In september 2020 is DEO bijvoorbeeld een project gestart met Ik Ben Drents Ondernemer om ondernemers te helpen die een SDE-beschikking hebben ontvangen voor zonnepanelen, maar nog geen zonnepanelen hebben laten installeren. DEO voorziet ook in een duurzaamheidslening voor bedrijven (de energiescan voor bedrijven wordt gefaciliteerd vanuit MKB Drenthe).

Drents Energieloket (DEL)

De samenwerking met het Drents Energieloket blijft heel belangrijk in de komende periode. Vanuit het Drentse Energieloket wordt in het najaar van 2020 en voorjaar van 2021 een Warmtetour georganiseerd, waarbij het Drents Energieloket met een wagen wijken en dorpen aandoet om inwoners te informeren en te stimuleren. In de aankomende jaren wordt het succes van de provincie brede campagnes verder voortgezet. Deze aanpak wordt aangevuld met pilots en kennisuitwisseling. Succesvolle pilots worden binnen deze samenwerking gedeeld en daar waar gewenst provincie breed opgeschaald. DEL zet in op een intensivering en opschaling rondom de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en bouwt voort op de ontwikkelde instrumenten (CRM, nieuwe website) en de goede en groeiende ervaringen met campagnes en voorlichting op maat.

RRE

De RRE krijgt een vervolg in 2021, waarbij ook huurders betrokken worden en ondersteuning krijgen in de energietransitie. Het budget om de RRE in 2021 voort te zetten is begroot op zo'n € 97 miljoen voor heel Nederland. Hoe dit begrote bedrag over de gemeenten verdeeld zal worden is nog niet bekend. We hopen in Drenthe de huidige RRE te kunnen benutten als vliegwiel voor verdere verduurzaming van de particuliere woningvoorraad.

Regio Zwolle

Binnen de Regio Zwolle wordt een tafel Energie ingericht. Vanuit de Regiegroep Regio Zwolle heeft de tafel Energie de opdracht gekregen verbindingen te leggen over de grenzen van de RES-gebieden om zo kansen en bedreigingen te signaleren.

Overige kansen

In de aankomende periode gaan zich ook kansen voordoen die we nu nog niet in beeld hebben. Als kansen zich voordoen, kijken we binnen onze middelen hoe we in kunnen springen op de kansen. Gedurende het Actieplan zal er ook geëvalueerd worden, waarna eventueel (extra) ingezet wordt op andere activiteiten.

4. Financiën

4.1 Matrix

Hieronder volgt een overzicht van de (nieuwe) activiteiten voor de periode 2021-2024 waarvoor budget benodigd is. We volgen de actualiteit en wensen uit de samenleving. Dit maakt dat de onderstaande tabel een indicatieve uitwerking is en dat het mogelijk is dat deze tussentijds door voortschrijdend inzicht/ontwikkeling gewijzigd wordt. Mocht dit financiële gevolgen hebben, dan wordt dit tijdig aangeven.

Acties	2021	2022	2023	2024
Stimuleren van alle inwoners				
Onderzoeken toegankelijke financieringsmogelijkheden*	P.m.	P.m.	P.m.	P.m.
Energiescans/maatwerk of begeleiding	Afhankelijk van evaluatie 0	Idem	Idem	Idem
Zonnelening (bij inzet 150.000)	1.500 rente jaarlijks +uitvoering ca. € 5.000	3.000 rente (incl. voorgaande jaren) +uitvoering ca. € 5.000	4.500 (incl. voorgaande jaren) +uitvoering ca. € 5.000	6.000 rente (incl. voorgaande jaren) +uitvoering ca. € 5.000
Duurzaamheidssubsidie starters	20.000	20.000	20.000	20.000
Verzilverlening en stimuleringslening	Budget geregeld**	Doorlopend budget	Doorlopend budget	Doorlopend budget
Het ondersteunen van lokale (duurzaamheids)initiatieven				
Communicatiepakket* Eenmalig structureel	5.000 23.000	23.000	23.000	23.000
Opleiding Energiecoaches (20p)*	50.000	50.000		
Prof. inzet 30.000*	30.000	30.000	30.000	30.000
Ondersteuning vanuit GCZWD*	7.000	7.000	7.000	7.000
Subsidie/ondersteuning lokale initiatieven	10.000	20.000	20.000	20.000
Inzet energieregisseur	20.000	20.000	20.000	20.000
Het goede voorbeeld geven als gemeente				
Duurzaam gedrag SWO	Budget geregeld	Idem	Idem	Idem
Totale kosten	171.500	178.000	129.500	131.000
Dekking Eenmalig uit oude actieplan K&E	- 85.000			
Vanuit 150.000 Klimaatkoordgelden	- 86.500	- 63.500		
Totaal extra benodigd	0	114.500	129.500	131.000

* Nieuw opgenomen naar aanleiding van doorlopen proces

** Er is per lening € 650.000 beschikbaar door de gemeenteraad. SVn heeft voor beide leningen € 50.000 extra beschikbaar gesteld. Naast het budget betaalt de gemeente een beheersvergoeding voor de uitvoering aan SVn van 0,5% over de uitstaande leningen.

5. Monitoring en communicatie

5.1 Monitoring

Om de energietransitie in De Wolden te monitoren maken we gebruik van verschillende bronnen voor openbare data. Via onder andere het CBS, de Klimaatmonitor en Waarstaatjegemeente van de VNG zijn veel gegevens te vinden met betrekking tot de lokale energietransitie, van het niveau van grootschalige opwek tot op het niveau van woningmaatregelen. Via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland zijn gegevens te vinden van het aantal SDE+- en ISDE-subsidies dat verstrekt is binnen de gemeente. Vanuit het Drents Energieloket kunnen we informatie gebruiken over klantcontacten. De combinatie van verschillende data geven een indicatie van de voortgang van de verduurzaming van de gemeente.

We monitoren, via de Planning & Control cyclus, in ieder geval op de volgende indicatoren:

- Gas- en elektriciteitsbesparing
- Hernieuwbare elektriciteit (aandeel in % en absoluut)
- Hernieuwbare energie (aandeel in % en absoluut)
- Het aandeel woningen met zonnepanelen in %
- Het aantal klantcontacten vanuit De Wolden met het Drents Energieloket
- Het aantal energiescans dat uitgevoerd wordt
- Het aantal leningen dat verstrekt wordt

Over 2021 voeren we een nulmeting uit, zodat we weten waar we staan aan het begin van de periode van het Actieplan.

Nadeel van het gebruik van de openbare data is de vertraging in de monitoring die dit gebruik met zich meebrengt. Sommige gegevens zijn namelijk pas na twee jaar in te zien. Doel blijft wel om de gemeenteraad jaarlijks een update te geven.

5.2 Communicatie

We stellen een communicatieplan op om uitvoering te geven aan de wens van lokale initiatieven en dorpsbelangen. We kijken naar communicatiemomenten en naar de consistente boodschap die we uitdragen. Het duurzaamheidsmagazine is een mooi begin. We willen de kansen die zich voordoen bij de juiste mensen onder de aandacht brengen, zodat iedereen stappen kan zetten. We stellen het communicatieplan vast nadat het Actieplan Klimaat & Energie 2021 – 2024 is vastgesteld.

BIJLAGE: Samenvatting proces: opbrengsten en aanbevelingen

Voorafgaand aan dit stuk is een aantal stappen gezet, namelijk het organiseren van een dialoogbijeenkomst en debat in de raad en een inventarisatie door Noordtij, die van oktober 2019 tot februari 2020 liep.

Opbrengsten en aanbevelingen

Op 15 november 2018 zijn circa 80 aanwezigen ingegaan op de vraag: "Wat heeft u als inwoner en groep nodig van de gemeente om de eerste stap en eventuele volgende stappen te zetten om uw huis duurzamer en zuiniger te maken?"

Wat hebben we daar opgehaald?

- Er is behoefte aan ondersteuning van lokale (energie)initiatieven;
- Mogelijkheden voor groen gas in De Wolden (is al opgepakt, zie intentieverklaring groen gas De Wolden met RENDO en N-TRA);
- Financieringsmogelijkheden voor energiebesparing en –opwekking;
- Het goede voorbeeld geven als gemeente.

Tijdens het debat in de gemeenteraad van 28 februari 2019 zijn over drie van bovenstaande thema's (gemeente geeft goede voorbeeld, toegankelijke financieringsmogelijkheden en ondersteuning lokale initiatieven) verschillende stellingen behandeld.

De raad gaf aan al deze thema's belangrijk te vinden en dat ze dit uitgewerkt wil hebben. Er zijn ramingen genoemd bij de stellingen. De raad gaf aan dat ze tijdens het debat geen financiële kaders mee wilden geven, maar dat de raad bij de uitwerking van de thema's een besluit neemt inclusief de financiële consequenties hiervan.

In de dialoog- en debatfase stond vooral de toekomstige behoefte centraal. Aanvullend zijn de lopende acties geëvalueerd en heeft Noordtij een aantal stappen gezet (inventarisatie bestaande activiteiten, goede voorbeelden elders en gesprekken/vragenlijsten met betrokkenen) en dit uitgewerkt in het rapport 'Actualisatie Actieplan Klimaat en Energie'. Het rapport focust zich op de drie thema's waarover ook tijdens het raadsdebat discussie is gevoerd:

- A. Het goede voorbeeld geven als gemeente.
- B. Toegankelijke financieringsmogelijkheden voor energiebesparing en –opwekking.
- C. Het ondersteunen van lokale (duurzaamheids)initiatieven.

Voor de uitwerking van thema A zijn verkennende gesprekken met beleidsambtenaren gevoerd over de ambities, plannen en ervaringen tot nu toe. Daarnaast is er een digitale vragenlijst uitgezet over Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en duurzaam gedrag en is er ook een breder gesprek gevoerd met medewerkers van de Samenwerkingsorganisatie over duurzaam gedrag.

Er zijn volop onderwerpen aangedragen en besproken waarmee de organisatie aan de slag kan, bijvoorbeeld het printgedrag van medewerkers. Het oppakken van dit soort laaghangend fruit kan als een vliegwiel fungeren voor verder duurzaam gedrag.

Met betrekking tot thema B is de huidige situatie in kaart gebracht: welke regelingen zijn er, hoeveel inwoners kunnen niet of lastig gebruik maken van de beschikbare financiële

regelingen en wat zijn de criteria? Daarnaast is gekeken naar de good practices van andere gemeenten en is door middel van een vragenlijst informatie opgehaald over de wensen en ervaringen van onze inwoners.

Vanuit de inventarisatie van goede voorbeelden van andere gemeenten, regio's en van partijen en de vragenlijst zijn drie scenario's ontwikkeld. Deze scenario's geven, in oplopende mate, invulling aan de wens dat alle inwoners stappen kunnen zetten in de energietransitie. Deze scenario's bieden een goed beeld van een geschikte aanpak. Voor elke aanpak geldt dat er ruimte is om keuzes te maken en nuances aan te brengen, bijvoorbeeld op basis van specifieke wensen, financiële mogelijkheden of (nieuwe) signalen.

Voor thema C is een gesprek gevoerd met Reestdal Energie en is in november 2019 een bijeenkomst voor lokale initiatieven en dorpsbelangen georganiseerd om het gesprek aan te gaan over ervaringen en ideeën voor de ondersteuning van lokale initiatieven, de rol van dorpsbelangen en de verwachtingen ten aanzien van de gemeente.

Vanuit de gesprekken met de lokale initiatieven en dorpsbelangen zijn duidelijk de twee volgende speerpunten, met daarbij de bijbehorende rollen en verwachtingen, naar voren gekomen: het informeren, het consequent uitdragen van de boodschap en de urgentie delen en het voorlichten en ondersteunen van lokale initiatieven en dorpsbelangen.

Voor de volledige uitwerking wordt verwezen naar het rapport 'Actualisatie Actieplan en Klimaat' van Noordtij.